

Balogh István, a főispán

Tisztelt Hallgatóim!

Négy kitűnő előadásban hallottuk Balogh István nagyívű, sokszínű, nagyszerű életpályája sokoldalú ismertetését. Szabad legyen mindehhez két kiegészítést tennem. Úgy gondolom tehetem ezt nem teljesen illetéktelenül, mert egyrészt

- azon kevesek egyike vagyok, aki 1945-től Szatmár-, Ugocsa és Bereg k.e.e. vármegyék, majd Szabolcs-Szatmár megye közigazgatási tisztviselője voltam: így ismerhettem dr. Balogh István működését, majd később Nyíregyházán végzett tevékenységét és tudományos munkáját, továbbá személyes emberi kapcsolatok is fűztek hozzá.

Végül az elhangzottakat kiegészítve

- indokoltnak tartom dr. Balogh István tudományos kutatási eredményei között külön is megemlíteni a közigazgatás-, a területi önkormányzatok történetének kutatását: emberi oldalról pedig kitartó akaratát, nagy munkabírását, türelmét, optimizmusát és segítőkészségét.

Az elhangzott köszöntőkben hallhattuk, hogy mit jelentett megyénknek és a tudományos életnek dr. Balogh István megyénkbeli munkavállalása, tudományos munkássága. Szerencsére ezt ismerték fel annakidején az őt "fogadó" megyei intézmények és néhány megyei vezető, s igyekeztek - az akkori lehetőségek és szűkös feltételek mellett is - részére a munka, az alkotás lehetőségét biztosítani /hogy az itteni tevékenysége ne legyen "száműzetés"/.

Először szólni kell dr. Balogh István főispáni, közigazgatási szerepléséről is, amely nem volt életének "hiába való kitérő-je.

Dr. Balogh Istvánt ugyanis - történelmünk egyik legnehezebb időszakában - 1945-ben /április 23./ az Ideiglenes Nemzeti Kormány Szatmár-, Ugocsa- és Bereg k.e.e. vármegyék főispánjává nevezte ki és egyben megbízta a vármegyei közellátási kormánybiztosi teendők ellátásával. Dr. Balogh István vállalta e megtisztelő, de emberfeletti feladatok ellátását, akkor, amikor ehhez a minimális feltételek, eszközök is alig voltak adottak. Közismert, hogy ekkoriban a kifosztott - közigazgatás-, karhatalom- és közlekedési lehetőség nélküli - városokban, falvakban, milyen állapotok voltak, különösen az országnak ezen a vidékén.

Milyen főbb feladatokat kellett dr. Balogh István főispán vezetésével ellátni a vármegyében ebben az időben?

- Újjászervezni az alakuló vármegyei-, járási- és községi önkormányzatokat és közigazgatást, a vármegyei hivatalokat:

- segíteni a földreform végrehajtását:
- beindítani, szervezni, segíteni a termelést: szervezni a vetőmagellátást, az igavonó- és egyéb eszközhiány leküzdését,....:
- szervezni, irányítani, ellenőrizni a közellátást, a közfelmezt, a közszükségleti cikkekkel való ellátást, a kötött élelmiszer- és anyaggazdálkodást, a termények és termékek forgalmát, az árelőrzést: szervezni, irányítani a beszállítást:
- közreműködni a személy- és vagyonbiztonság, a közrend-, közbiztonság helyreállításában, a demokratikus rendőrség, az államrendőrség megszervezésében:

Mind ezek és a mindennapi közigazgatási ügyek, a lakosság, a családok /köztük sok családfő nélkül maradt/ rengeteg panaszának intézése mellett - a szociális és társadalompolitikai kérdésekre is figyelemmel -

- a mátészalkai kórházban új osztályt szerveztek, s - mint a morbus hungaricus egyik legfertőzöttebb vidékén - a kocsordi Tisza kastélyban tüdőbeteg-kórház létesítését indították el:
- kérelmet terjesztettek a Magyar Népjóléti Miniszterhez a betegségek és öregségi biztosításnak a mezőgazdasági munkásságra való kiterjesztése és a Magyar Betegségek Biztosító Intézetek egységesítése tárgyában.

Külön figyelmet érdemel - lényegében az előbbivel kapcsolatban - dr. Balogh István főispán a megye állampolgárainak és a megye, az ország területi épségének védelme érdekében tett több rendkívüli ügye közül két eset:

a törvényhatósági bizottság felirattal fordult az Ideiglenes Nemzeti Kormányhoz a vásárosnaményi járás területéről - még az egyesített vármegyék közigazgatásának helyreállítása előtt - kényszermunkára elhurcolt férfi lakosság szabadonbocsátása érdekében:

- tiltakoztak a Belügyminiszterhez jelentést tett, hogy a vásárosnaményi járás Tiszántúli 18 községét augusztus 18-án az ukránok megállták, a magyar karhatalmi szerveket lefegyverezték, és a rendfenntartást az ukrán milicista csapatok vették át.

A megszállók intézkedéseket tettek a közigazgatás átszervezésére, agitációt folytattak a terület Ukrajnához való csatlakozása érdekében. /A megszállók jelentős károkat okozva, a tiltakozás után, augusztus 28-án visszavonultak./

A vármegyei törvényhatóság és hivatalai dr. Balogh István főispán vezetésével az ezidőbeni nagy feladatokat eredményesen megoldották. Dr. Balogh István egy kritikus időben, a Szatmár-Bereg népe javára végzett tevékenységével nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a vidék népe a háborús évek után hamar megindulhatott a talpraállítás, a konszolidáció útján. Sajnálhattuk, hogy áldásos közéleti szereplését nem itt, hanem - 1946 elejétől - Hajdú vármegye, majd Hajdú vármegye és Debrecen törvényhatósági jogú város főispánjaként folytatta.

Keves Pista Bácsi!

Engedtessék meg nekem azért, hogy amikor ez ünnepi alkalommal köszöntelek, s kifejezem jó kívánságaimat, - mint aki Szatmár-, Ugocsa- és Bereg k.e.e. vármegyék megszűnése idején annak egyik vezető tisztségviselője voltam - ezen túl, mint egykori főispánunkat, Szatmár és Bereg népe nevében is köszöntselek, s kívánjunk Neked egészséget és örömeinkben gazdag, hosszú, tevékeny életet.